

ВРХОВНИ СУД
РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ
Број: 89 0 П 027455 18 Рев
Бања Лука, 08.3.2019. године

Врховни суд Републике Српске, у вијећу састављеном од судија Виоланде Шубарић, као предсједника вијећа, Горјане Попадић и Биљане Томић, као чланова вијећа, у правној ствари тужитеља М. М. из Д. Љ., кога заступа пуномоћник З. Ј., адвокат из П., против тужене Б. Г. из С., ради утврђења непостојања права служности, одлучујући о ревизији тужитеља против пресуде Окружног суда у Источном Сарајеву број 89 0 П 027455 18 Гж 2 од 04.7.2018. године, на сједници одржаној 08.3.2019. године донио је

Р Ј Е Ш Е Њ Е

Ревизија тужитеља се усваја, укидају се обје нижестепене пресуде и предмет враћа првостепеном суду на поновно суђење.

О б р а з л о ж е њ е

Првостепеном пресудом Основног суда у Сокоцу број 89 0 П 027455 16 П 2 од 01.9.2017. године одбијен је захтјев тужитеља за утврђење да тужена нема право служности пролаза преко његових некретнина означених као кч.бр. 2859/39 и 2859/46, уписаних у пл. 3451 к.о. П., као и његов евентуални захтјев за утврђење да тужена ово право није имала до 19.3.2007. године.

Другостепеном пресудом Окружног суда у Источном Сарајеву број 89 0 П 027455 18 Гж 2 од 04.7.2018. године жалба тужитеља је одбијена и првостепена пресуда потврђена.

Благовремено изјављеном ревизијом тужитељ побија другостепену пресуду због повреде одредаба парничног поступка и погрешне примјене материјалног права с приједлогом да се побијана пресуда преиначи и удовољи тужбеном захтјеву (било главном било евентуалном) или да се иста укине и предмет врати на поновно суђење.

У одговору на ревизију тужена истиче да су наводи ревизије неосновани.

Ревизија је основана.

У овој парници тужитељ тражи да се утврди да тужена нема право служности пролаза преко његових некретнина.

Нижестепени судови налазе утврђеним: да је тужитељ у зк.ул. 4717 к.о. П. уписан као власник парцеле кч.бр. 2859/39 са 1/1 дијела, на којој је 1982.

године изградио пансион “М.”, а након тога и стамбено–пословни објекат, а да је у зк.ул. 6361 к.о. П. био уписан као власник парцеле кч.бр. 2859/46 са 1/1 дијела, на којој је саградио пратеће објекте (гараже); да је у пл. 3451 к.о. П. тужитељ уписан као посједник наведених парцела са 1/1 дијела; да је право својине на овим парцелама тужитељу признато по основу узурпације; да је тужена поднијела захтјев за преиспитивање рјешења којим је тужитељу признато право својине на кч.бр. 2859/46 и да је тај захтјев уважен; да је тужена 1978. године почела градити кућу-викендицу на парцели кч.бр. 2859/34, коју јој је поклонио дјед; да је градња те куће завршена 1987. године; да је ради прилаза овој кући тужена од 1978. године користила пут преко парцела тужитеља кч.бр. 2859/39 и 2859/46, јер другог прилаза није имала; да је тужитељ 2002. године онемогућио туженој пролаз преко његових парцела тако што је прекопао дио пута на кч.бр. 2859/46.

На основу наведених утврђења првостепени суд одбија тужбени захтјев налазећи да је тужена више од 20 година пролазила спорним путем, све док јој то тужитељ није онемогућио, те да је њен посјед пута био истинит и поштен, обзиром да јој тужитељ пролаз није бранио. Осим тога, овај суд сматра да тужена није ни пролазила преко парцеле кч.бр. 2859/39 те да је спорни пут у друштвеној својини будући да је у управном поступку поништено рјешење којим је тужитељу признато право својине на кч.бр. 2859/46, ради чега тужитељ нема активну легитимацију.

Другостепени суд прихвата чињеничне и правне закључке првостепеног суда, сматрајући да је тужена путем одржаја стекла право служности пролаза преко парцела тужитеља, које у нарави представљају његово двориште. Овај суд подржава став првостепеног суда да тужитељ није активно легитимисан у овом спору.

Основани су приговори тужитеља да је побијана пресуда (исто као и првостепена пресуда) захваћена повредама одредаба парничног поступка из одредбе члана 209. ст. 1. у вези са чл. 8, 191. ст. 4. и 231. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ број 58/03, 85/03, 74/05, 63/07 и 49/09, даље: ЗПП), јер није поступљено по упутама Врховног суда Републике Српске, није извршена правилна и свеобухватна оцјена проведених доказа, а оцијењени су докази који нису ни изведени у поновном поступку, као што је налаз и мишљење вјештака геометра С. В..

Право служности представља грађанско-правно ограничење права својине. Најопштије речено, право служности је право једног лица да у одређеном обиму и на одређени начин користи ствар на којој постоји право својине другог лица, у смислу члана 49. став 1. Закона о основним својинско - правним односима („Службени лист СФРЈ“ број 6/80 и 36/90 те „Службени гласник Републике Српске“ број 38/03, у даљем тексту: ЗОСПО). Одредбом члана 50. ст. 1. ЗОСПО се одређује начин вршења права стварне служности: то право се врши на начин којим се најмање оптерећује послужно добро. Одредбом члана 51. ЗОСПО су прописани начини стицања права стварне служности (правни посао, одлука државног органа и одржај).

За заснивање права стварне служности одржајем, према правним правилима имовинског права у интерпретацији судске праксе, а касније према ЗОСПО, потребне су одређене позитивне и негативне претпоставке и то:

- а) фактичко остваривање служности (члан 54. став 1. ЗОСПО),
- б) протек одређеног времена кроз које се служност фактично остваривала (члан 54. став 1. ЗОСПО),
- в) служност не смије бити вршена злоупотребом повјерења власника или посједника послужног добра, силом, преваром, нити служност смије бити уступљена до опозива (члан 54. став 2. ЗОСПО) и
- г) послужно добро не смије бити некретнина која је друштвено средство у друштвено - правном лицу (члан 55. ЗОСПО).

Нижестепени судови су пропустили да, у смислу цитираних прописа, на правилан начин анализирају и оцијене изведене доказе, па нижестепене одлуке не садрже ни ваљане разлоге о томе на основу чега је изведен закључак да је тужена путем одржаја стекла право служности преко парцела тужитеља. За стицање овог права предвиђен је, поред осталог, и рок одржаја од 20 година. ЗОСПО не садржи одредбе о току и истеку одржаја, урачунавању времена претходника као и о прекиду и застоју рока одржаја, али су та питања регулисана одредбама о стицању својине одржајем (члан 30. наведеног закона). Код застоја одржаја, у вријеме за одржај се не рачуна период у коме због одређених разлога одржај није текао. Стање овога списка упућује да тужена није у континуитету пролазила преко парцела тужитеља. Стога је произвољан и неутемељен закључак нижестепених судови да је тужена дуже од 20 година пролазила преко тужитељевих парцела те да су прије ње то чинили и њени предници, посебно што из чињеничног стања произлази да ту нико није пролазио све док тужитељ није саградио пансион (прије тога је постојала само козја стаза).

У овој парници су саслушане парничне странке и бројни свједоци, а нижестепени судови су, не дајући за то ваљане и увјерљиве разлоге, поклонили вјеру туженој и свједоцима које је она предложила, док не вјерују мјештанима одн. комшијама парничних странака, иако они имају сазнања о чињеницама битним за пресуђење. Свједоци С. Л., М. Л., Т. Л., Ј. Л. и М. Л.1, комшије странака (већина њих од рођења живи у Љ.), су се изјаснили о чињеницама од којих зависи основаност тужбеног захтјева, а које се тичу градње моста и спорног пута те начина на који је тужена прилазила својој викендици, али нижестепени судови њихове исказе нису прихватили с образложењем да су супротни материјалним доказима, при чему нису навели о којим се то материјалним доказима ради. Бројни свједоци, а међу њима и отац тужене, су потврдили наводе тужитеља да је он саградио мост преко М. ради приступа свом пансиону (то произилази и из навода вјештака геометра који је учествовао у поступку узурпације), па није јасно због чега нижестепени судови тим изјавама не поклањају вјеру. Међутим, нижестепени судови вјерују свједоку М. П., који је као службеник у Имовинско-правној служби Општине П. учествовао у поступку узурпације, а никада није живио у Љ., па нема сазнања о чињеницама битним за рјешење овога спора. Такође, ти судови се позивају на исказе свједока Б. И. и С. П., иако исти немају сазнања о битним околностима, те поклањају вјеру свједоку Р. С., који је у родбинској вези са туженом, а чији наводи су у супротности са исказима осталих саслушаних свједока, а посебно оних који нису заинтересовани за исход овог спора. Надаље, нижестепени судови не вјерују наводима тужитеља, уз уопштено образложење да

су исти у супротности са проведеним доказима (не зна се којим), а вјерују туженој иако је она током поступка мијењала своје наводе. Примјерице, у парници коју је водила против тужитеља ради сметања посједа, тужена је тврдила да је до своје парцеле долазила државним путем, а у овом спору тврди да је једини прилаз њеној кући водио преко парцела тужитеља. Надаље, она је првобитно тврдила да је неометано пролазила преко парцела кч.бр. 2859/39 и 2859/46, да би касније изјавила да преко парцеле кч.бр. 2859/39 никада није пролазила јер на тој парцели пут није ни постојао. Код супротних навода странака и свједока те противрјечних навода саме тужене, било је потребно са нарочитом пажњом анализирати њихове исказе и исте довести у везу са другим доказима, а посебно налазима вјештака и приложеним исправама. Тек након тога се може утврдити да ли је тужена имала право служности преко парцела тужитеља или није, да ли је о томе постојао договор парничних странака, а ако није, у ком периоду је тужена фактички остваривала то право, те да ли је спорно право уступљено туженој под условом.

Закључак нижестепених судова да тужитељ нема активну легитимацију у овом спору, није правилан. Наиме, није спорно да је тужитељ у земљишним књигама уписан као власник парцеле кч.бр. 2859/39 те да је у вријеме подношења тужбе био уписан и као власник парцеле кч.бр. 2859/46. Паралелно са овим парничним поступком водио се и управни поступак у коме је тужена тражила да се поништи рјешење којим је тужитељу признато право својине на парцели кч.бр. 2859/46 по основу узурпације. Управни орган је поништио то рјешење па је извршена промјена у земљишним књигама тако што је наведена парцела евидентирана као општенародна имовина. Међутим, из утврђеног чињеничног стања произлази да је тужитељ у управном спору побијао рјешење на основу кога је брисан из земљишних књига и да је његова тужба уважена, након чега се он поново укњижио као власник предметне парцеле, што су нижестепени судови изгубили из вида када су извели погрешан правни закључак о недостатку активне легитимације у овој парници.

Због горе изнијетих недостатака у доношењу нижестепених пресуда те чињенице да нису отклоњени пропусти на које је овај суд у ранијој одлуци указао, ревизију је ваљало уважити и примјеном члана 249. ст. 1. ЗПП ријешити као у изреци.

Предсједник вијећа
Виоланда Шубарић

За тачност отправака овјерава
руководилац судске писарнице
Амила Подрашчић